

Redaktør og produsent: Gunn Sølvi Gausemel, NRK **Idé:** Kongsberg spel- og dansarlag **Tekst og repertoarutvalg:** Bjørn Laupsa-Borge **Lydrestauring og mastering:** Terje Hellem, NRK **Opptak:** NRKs Folkemusikkarkiv og Leif Aasane privat **Grafisk formgiver:** Eva Karlsson **Engelsk oversetting:** Svein Svarverud **Framsidesmontasje:** Storgata i Kongsberg ca. 1930, foto: ukjent, utlånt av Vidar Skaar Borgersen. Leif Aasane, foto: Gjøsend, Kongsberg **Takk til:** Helliik Dokka og Anne Svånaug Haugan, Kongsberg, Bjarne Bratås, Flesberg og Even Tråen, Rollag, Folkemusikkarkivet i Buskerud, for bistand **Økonomisk støtte:** Buskerud Folkemusikklag, Kongsberg Musikkråd, Numedalslaget på Kongsberg, Numedal Spel og Dansarlag, Kongsberg Spel og Dansarlag, Norsk Bergverksmuseum, Lågdalsmuseet, Manpower AS, Isaksen R G AS, Per Dokka, Magne Åsen, Erling Halling, Anne Berit Kjørstad, Per Kristian Landsverk, Marie Berg, Arne Aaland, Solveig Jenssen, Bjørn Vinge, Reidar Halling, Helliik Dokka, Øyvind Midtgard, Even Tråen, Leiv Aabakken, Sigurd Frogner, Synne Frogner, Asbjørn Bratås, Torgeir Follag, Halvor Braathen, Randi Aasen, Robert Dokken, Bjørgulf Aasen, Per og Jytte Wium, Leif A. Skjold, Ole Neraas, Bernhard Bråthen, Thorleif Bråthen, Kjell Thorebråthen, Tore Sønju, Trude Sâtvedt og Kjell, Egil Nordem, Trygve Dølen, Ingeborg Herigstad, Knut Tveito, Anne Tveito Olsen, Astrid Reggestad, Astrid Midtgard, Reidun Simenstad Røren, Gunnar og Bjørg Aslesen, Bjørg og Thor Holm

FOTO: UKJENT, UTLÅNT AV LEIF AASANE

LEIF AASANE (F. 1933)

Music Centre's 1993 cassette release *Inkje sutra e', og inkje gret e'*, with Leif performing tunes from Numedal and Telemark.

Leif's skills aren't confined to shaping tunes, though; he has built nine Hardanger fiddles as well, investing as much detail in the fiddles as in his musical phrasing. His work shows great precision and attention to detail. Olav Viken (1921–2005) from Fagernes was a valuable source of advice on the art of fiddle-making.

Even though Leif has his roots in Numedal, he is well versed in the music of Telemark, in particular the Fykerud and Løndal tradition. He has also drawn inspiration from recordings by Eilev Smedal (1889–1938), Torkjell Haugerud (1876–1954) and Gjermund Haugen (1914–1976).

In his youth, Leif was a close friend of Bjarne Herrefoss (1931–2002), and they shared a mutual admiration for the other's playing skills. They once played together at a dance at Gullkrona, Notodden. 'When they played Fenta, we just couldn't stop dancing,' dance champion Hellig Dokka from Kongsberg reminisces.

'The best time I've had playing at a dance was at Solbakken, an old dance hall at Kongsberg,' Leif says. 'Whatever I played, springar or round dance, slow or energetic, the dancers were completely into it. They would just glide across the floor in perfect time with the music.'

At the Kongsberg Fair, Leif often played at Samfunnet,

PHOTO: BJØRN LAUPSA-BORGE

Hellig Dokka and Ingeborg Herigstad dancing a Numedal springar at a competition in Rollag.

where the sound system was so run down, the fiddler had to mark time by stomping his foot so the dancers could keep up. Coming home from gigs like these, his heel would be so sore he had trouble walking. When there was dancing on the first floor, spectators on the ground floor could see the roof undulating. Reinlenders were particularly bad.

Thursday was pay day at the factory, so everyone would go dancing at the fair. There was also dancing at the Grand Hotel, and during the fair there were competitions at the Gyldenløve, which is where Leif earned the nickname Kongsberg-Myllaren.

/Bjørn Laupsa-Borge

UNKNOWN PHOTOGRAPHER, REPRODUCED BY PERMISSION OF BJØRN LAUPSA-BORGE

PHOTO: BJØRN LAUPSA-BORGE

Top: Torkjell Haugerud at his home at Nes.
Bottom: Champion dancers Dagny Dalen and Sigmund Teigen of Kongsberg have had Leif as their accompanist through countless shows and championships.

At the 1961 national championships at Nesbyen, his rendition of the tunes *Tinnemannen* and *Urjen* made him the winner Class A, 27 points ahead of the runner-up.

As Leif matured as a fiddler, he came to be known for the emotional nature of his playing. In response to a 1993 radio broadcast, fiddler Harald Røine (1941–1998) wrote him a letter to express his gratitude:

Dear Leif!

I would like to thank you for your performance on Folkemusikkhalvtimen. Although I missed the actual broadcast, I have heard the tape you sent to Olav Viken, and have taken the liberty of making a copy.

It's been years since I've heard a performance of such beauty. The experience was quite uplifting. The current tendency towards showmanship removes every trace of poetry and musicality from the tunes, and this is precisely why your playing makes such a difference.

Hope to hear you again soon.

Regards

Harald Røine

PS! Your fiddle is wonderful!

With time, being a fiddler and a city boy has become a lot less difficult. Recognition of Leif's skills as a performer has taken many forms, such as the Buskerud Folk

FOTO: OLAV BØE

LEIF AASANE på Kongsberg i Buskerud har sine røtter fra Flesberg kommune i Numedal, men er født på Kongsberg og har bodd der i alle år. I 24 år hadde han sitt arbeid på Kongsberg Våpenfabrikk, som det het den gangen. Ellers har han også drevet med snikkerarbeid. Faren til Leif spilte hardingfele til husbruk, men visste vel hvordan godt hardingfelespel skulle være, og Leif fikk på den måten tidlig kjennskap til slåttemusikken og runddansspelet. Leif var den eneste i søskenflokket som viste interesse for folkemusikk. Det ble imidlertid kontakten med Ole Nærleie (1887–1955) som gjorde han til spelemann. Nærleie var også fra Flesberg, men flyttet til Kongsberg. I hele 13 år fikk Leif nyte godt av spillet og rettleidingen fra den høyt verdsatte hardingfeleutøveren.

Nærleie var en mye etterspurt spelemann på fester i Flesberg og Kongsberg. Når han ble sendt bud på, kom svaret kort og greit: «Jeg kommer og spiller. O. Nærleie». Det var ikke bare å ta bilen og kjøre. Nei, det ble å sykle fram og tilbake.

Mesterspelemannen Hellig A. Juveli (1897–1986) fra Flesberg trakk ofte fram Nærleie når det ble snakk om spelemenn i Numedal, og Flesberg spesielt.

Leif Aasane begynte tidlig å spille til dans, og som læremesteren sin ble han etter hvert en mye etterspurt dansespelemann, både på kappleiker, til oppvisning og i forbindelse med kurs.

Alt under krigen var Leif med Ole Nærleie og spilte

FOTO: JOHAN ØDEGÅRD

FOTO: BJØRN LAUPSA-BORGE (1986)

Øverst: Ole Nærleie var en populær dansespelemann. Gamle-Kroa på Kongsberg, 1954.
Nederst: Hellig A. Juveli, Flesberg. Her med ei fele laget av Anders Aasen fra Eidfjord i Hardanger.

Leif som 11–12-åring.

FOTO: GJØSUND, KONGSBERG

på dansefester. Ole hadde et støtt og eggende danse-spill, og slik fikk også Leif tidlig inn rette snerten og rytmen.

Leif var med på den første kappleiken sin i 1945, på Sangerheimen på Kongsberg. Han hadde ikke egen fele på den tiden, så han måtte låne når han skulle på kappleik. På en annen kappleik i Svene, også det i

1945, fikk Leif 50 kroner i premie av Liv Heyerdahl Blydenstein (f. 1905–), det var hun som stiftet Svene barneleikarring i 1946, som også Leif var innom.

I 1948 var Leif med som spelemann da barneleikarringen gjestet København. Dette var på selveste nasjonaldagen, 17. mai.

Leif Aasane kan fortelle at det å være bygutt og spille

LEIF AASANE from Kongsberg, Buskerud has his roots in the municipality of Flesberg, Numedal. Leif's father played the Hardanger fiddle, too, so Leif was steeped in the round dance tradition from an early age, and became a fiddler through the influence of Ole Nærleie (1887–1955). Nærleie, too, had moved from Flesberg to Kongsberg. For 13 years, Leif benefited from the renowned fiddler's playing and advice.

Nærleie was much sought after for dances at Flesberg and Kongsberg. When summoned, his answer was always brief and to the point: 'I wil come and play. O. Nærleie!'. Traveling by car was out of the question, so instead he would ride his bicycle.

Master fiddler Helli A. Juveli (1897–1986) from Flesberg often mentioned Nærleie when the topic turned to fiddlers from Numedal in general and Flesberg in particular.

Leif Aasane quickly started playing at dances. Just like his mentor, he became a sought-after dance fiddler at competitions, shows and workshops alike. As early as World War II, Leif accompanied Ole Nærleie to play at dances. Ole's dance playing was steady and rousing, and this way Leif, too, quickly found the right edge and rhythm.

Leif played at his first competition in 1945, at Sangerheimen, Kongsberg. He didn't own a fiddle at this time, and so had to borrow one for the competition.

At another competition the same year, in Svene, Leif received a 50 NOK prize from Liv Heyerdahl Blydenstein (b. 1905), founder of the Svene children's dance group, where Leif was once a member.

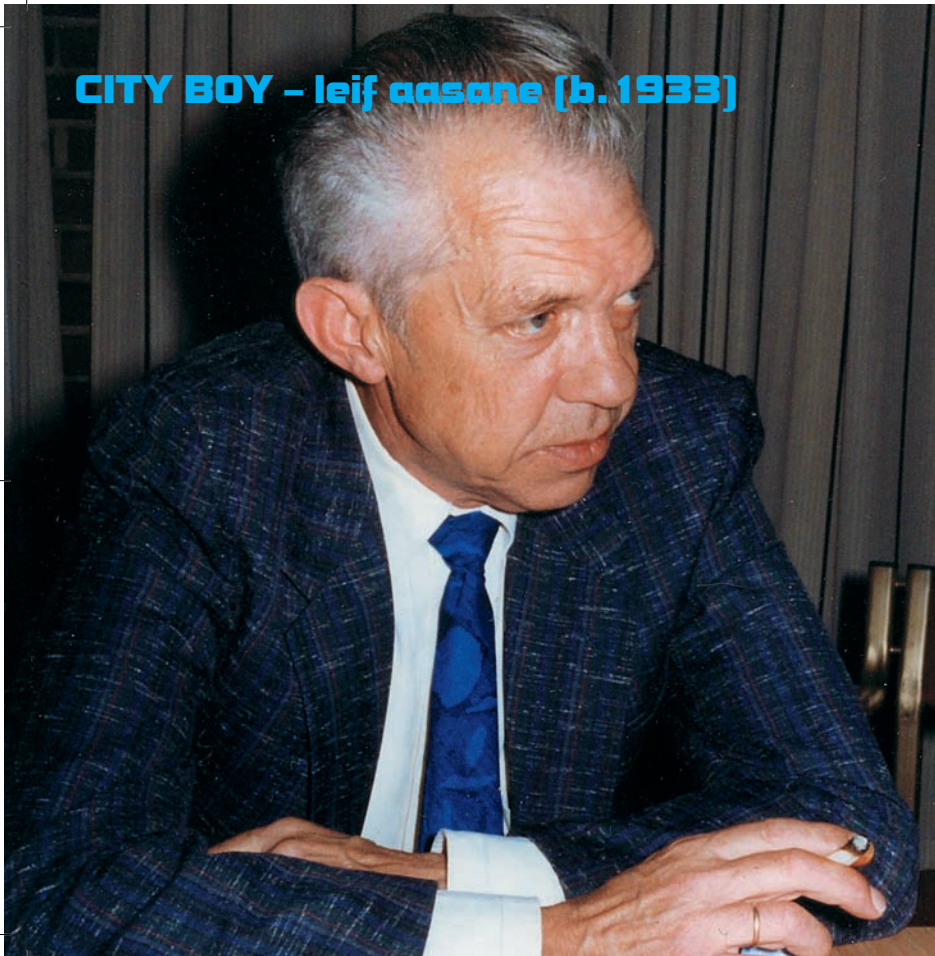
In 1948, Leif accompanied the dance group as a fiddler on their visit to Copenhagen on the Norwegian Constitution Day, May 17.

According to Leif Aasane, being a fiddle-playing city boy was not always easy. Snide remarks and complaints about unpleasant sounds were commonplace among his peers. Rather more surprising was the resentment he had to face within the folk music community. This could easily have made him give up the fiddle for good. However, he stood firm, and with the support of his family and Ole Nærleie, he went on to show many an established fiddler that even a city boy can become a master of the Hardanger fiddle.

Leif doesn't refer to Nærleie as his fiddle teacher, but rather as his mentor. It wasn't a case of learning the tunes note by note as is common today, Leif relates. Instead, he would play along and try to sort out the details as best he could. If it didn't work, he would have to wait until the next time the tune was played.

Leif has been a frequent participant in competitions over the years, taking home numerous awards from the Porsgrunn championships, often for the best interpretation or the best tune in the Fykerud tradition.

CITY BOY – leif aasane (b. 1933)

hardingfele ikke var det beste utgangspunktet. At jevnaldringene kom med ukvemsord og klaget sin nød over denne kattejamringa, var svært vanlig. Mer overraskende var det at uviljen mot en bygutt på hardingfele kom fra det etablerte folkemusikkmiljøet. Det kunne lett ha ført til at Leif la bort hardingfela, men han stod imot. Med god støtte fra hjemmet og Ole Nærleie, skulle mang en etablert spilemann få sanne at en bygutt også kunne lære å mestre hardingfela.

Leif vil ikke kalle Nærleie for en læreremester i felespill, men heller en rettleider. Det var ikke å lære slåtter tak for tak, som er så utbredt i dag. Det var heller å henge seg på slåtten og prøve å få med seg det meste. Lyktes ikke det, var det å vente til neste gang slåtten ble spilt, forteller Leif.

Opp gjennom åra har Leif deltatt på mange kapp-leiker. På Porsgrunnskappleikene har han hentet hjem mange triumfer og diplomer, ofte for det mest dâmrike spillet og for beste slått i Fykerudtradisjon. I 1961, under landskapleiken på Nesbyen, spilte Leif seg opp i klasse A, hele 27 poeng foran nummer to. Slåttene han spilte var *Tinnemannen* og *Urjen*.

Etter hvert som Leif utviklet seg som spilemann, ble særlig det lyriske, dâm og drag som det heter på fagspråket, kjennetegnet på Leifs felespill. Spillet hans har funnet klangbunn hos mang en tilhører. Etter en folkemusikkhalvtime i 1993 skrev spilemannen Harald Røine (1941–1998) et takkebrev til Leif med følgende ordlyd:

FOTO: BJØRN LAUFSABORGE (1986)

Felmaker Olav Viken, Fagernes.

Kjære Leif!

Jeg vil gjerne takke deg for spelet i folkemusikkhalvtimen. Jeg fikk ikke hørt det da det ble sendt, men jeg fikk høre det båndet som du sendte til Olav Viken, og jeg har tillatt meg å kopiere det.

Det er mange år siden jeg har hørt slikt et vakkert felespill, og det var rent en høytidsstund å høre på. Det er poesien og musikken i slåtten som nå er i ferd med å drukne i alt «kraftspellet», derfor var det så godt å høre deg.

Håper det ikke blir så lenge til neste gang.

Hilsen

Harald Røine

NB! Fela di var vidunderlig!

FOTOGRAF UKJENT. UTLÅNT AV LEIF AASANE

Leif i full konsentrasjon under en konsert. Olav Helland-fela har vært og er et kjært instrument for Leif.

Med tida har det blitt lettere å være spelemann og bygutt og anerkjennelse og respekt for Leif som utøver har kommet til uttrykk på mange måter, blant anna som dansespelemann, konsertspelemann og gjennom topp-plasseringer på mange kappleiker.

Leif har ikke bare godt håndlag med utforminga av feleslåttene, han har også laget ni hardingfeler. Detaljene i feleslåttene har han på en måte overført til felene. Nøyaktighet og presisjon er det som preger arbeidet han utfører. Olav Viken (1921–2005) på Fagernes bistod Leif med tips og gode råd når det gjaldt felebygging.

Selv om Leif har røttene i Numedal, står også telemarksmusikken sterkt hos ham. Der har han særlig lagt seg etter Fykerud-/Løndalstradisjonen, men også opptak med Eilev Smedal (1889–1938), Torkjell Haugerud (1876–1954) og Gjermund Haugen (1914–1976) har gitt Leif inspirasjon.

I yngre år hadde Leif mye kontakt med Bjarne Herrefoss (1931–2002). Hans spill fant gjenklang hos Leif, og omvendt. På en fest på Gullkrona på Notodden spilte de sammen til dans. «Je huser de spelte *Fenta* så det var en fryd å danse,» forteller stordanseren Helik Dokka på Kongsberg.

«Den morsomste opplevelse jeg har hatt når det gjelder å spille til dans var på Solbakken, et gammelt lokale på Kongsberg. Uansett hva jeg spilte, springar eller runddans, rolig eller i stort driv, så var danserne

24. Gibøspringar

Slåtten går i Tinn under navnet *Det æ ein go' lått, men det æ 'kje noko namn på'n*. Spelemannen Knut Dahle (1834–1921) fortalte dette. Det skal være en slått i tradisjon etter Håvard Gibøen (1809–1873) fra Møsstrond. Håvard hadde slåtten fra Myllarguten. Forma til Leif tar en litt annen retning enn Tinnforma, men det er det samme slåttematerialet.
/Bjørn Laupsa-Borge

Om opptakene:

- 1970: kutt 02 – Studio 19 NRK, Oslo v/Rolf Myklebust, NRK.
 1979: kutt 05 – Veggli i Numedal v/Sven Nyhus, NRK.
 1979: kutt 03 – Folkemusikkdagane i Porsgrunn v/Lisa Halvorsen, NRK.
 1981: kutt 06 – Folkemusikkdagane i Porsgrunn v/Sven Nyhus, NRK
 1983: kutt 14 – Heddal, v/Ragnvald Skjerdal og Olav Sem, NRK Telemark.
 1983: kutt 09 – Folkemusikkdagane i Porsgrunn v/Sven Nyhus, NRK.
 1990: kutt 18 – Folkemusikkdagane i Porsgrunn v/Leiv Solberg, NRK.
 1993: kutt 04, 12, 13, 17, 19 og 23 – Studio NRK Buskerud i Solbergelva v/Bjørn Laupsa-Borge fra Folkemusikkarkivet i Buskerud og teknikere Svein Alfredsen og Wenche Gravdal. Råopptak til utgivelsen *Inkje sutra e' og inkje gret e'*, LAAMC 9301. Opptakene tilhører Leif Aasane. Utlånt av Folkemusikkarkivet i Buskerud.
 1993: kutt 07, 10, 11, 15, 20 og 21 – Store studio i Oslo, v/Leiv Solberg, NRK.
 1994: kutt 01, 08, 16 og 22 – Numedal v/Leiv Solberg, NRK.

FOTO: BJØRN LAUPEBORG

Disse to spelemennene, Arne Olsen fra Flesberg (f.1940) (t.v.) og Leif Aasane har hver på sin måte preget og ført videre slåtte- og runddansmusikken i Numedal og Kongsberg. Her i samspill hjemme hos Leif i Sandsvæveien på Kongsberg tidlig på 1990-tallet

FOTO: BJØRN LAUPSA-BORGE (2006)

Mesterdanseren Hellig Dokka, Kongsberg. Driv og framdrift har alltid vært varemerket på dansespelet til Leif Aasane. Hellig har da også hatt den glede å danse mang en springar og gangar etter fela til Leif.

22. Jenta nedmed strondi, springar

Leif har slåtten i form etter Olav Løndal (1904–1986), Tuddal. *Jenta nedmed strondi* er namn på to ulike slåtter i Tuddal. Derfor blir slåttene også nevnt som *Den gamle* og *Den nye Jenta nedmed strondi*. Stevet til slåtten er slik:

Jenta ned med strondi gjekk og pøla ved.

Fær du ingjen annan så skal du få meg.

Da Leif hadde lært seg denne slåtten, etter et opptak med Olav Løndal, reiste han og Hellig Dokka til Tuddal for å treffe Olav. Leif ville ha slåtten «godkjent». Hellig forteller at da Olav og Leif hadde spilt slåtten sammen, sa Olav: «Det er samma håss eg spør, Leif, så følgjer du, så det var bra!» Det var det samme som at spillet var godkjent.

Det var på en kappleik i Heddal, Leif spilte *Jenta nedmed strondi*, at spelmennene Olav Bergland (1914–1971) og Gjermund Haugen (1914–1976) kom bort og fortalte at han hadde spilt så godt at han burde vunnet kappleiken. Nå gikk det ikke slik denne gangen; det ble en annen som stakk av med førsteplassen. Det som likevel gjorde best å høre den gangen var da en eldre kar fra Tuddal kom bort og sa til Leif: «Det va godt spøla, det va som å høyre Ola, det.» Den kommentaren glemmer Leif aldri.

23. Inkje sutrær je' og inkje gret je', springar etter Ole Nærleie

Stordanseren Sigmund Teigen fra Kongsberg ville gjerne ha denne slåtten når han skulle danse på kappleik. Legg merke til takten i denne springaren. Stevet til slåtten lyder slik:

*Inkje sutre å inkje sørje,
de e jentur nok å få i Nørje.*

*Ingen sutr å ingen sørj,
det e jentur nok på Hammarsbørj.*

(etter Jørn Bratås,
1908–1982,
Flesberg)

mannen Steingrim Haukjem (1897–1968) fra Veggli. Han hadde slåtten etter Kjetil Flatin (1879–1960) fra Seljord i Telemark, og han igjen etter Eilev Smedal. Nærleie brukte denne mye når han spilte til dans. Faren til Leif var ivrig på at Leif skulle bruke denne slåtten.

FOTOGRAF UKJENT. UTLÅNT AV LEIF AASANE

Kongsberg spellemannslag. Ole Nærleie var én av dem som var med og stiftet laget (7. februar 1943), der Leif Aasane også har vært medlem i mange år.

Bak fra venstre: Karl Heia, Olaf Lofthus, Nils Teigen, Ola Bjørndalen, Jon Bjørndalen og Helge Dokka.

Foran fra venstre: Øystein Dalen, Ole Nærleie, Andres Lien, Andreas Aamot, Halvor Lislrud og Karl Hvila.

alltid med. De bare fløyt bortover golvet i takt med musikken», sier Leif.

Leif spilte mye på Samfunnet, under Marken på Kongsberg. Høytaleranlegget var så dårlig at spelmennene måtte trampe høyt for at danserne skulle høre takten. Når en kom hjem etter disse spillingene, var hælen så sår etter all trampinga at det var vanskelig å

gå. Torsdager var lønningssdag i fabrikk, og da skulle folket ut og danse under Marken. Ellers så var det markensdans på Grand hotell. På Gyldenløve hadde de også Markensappleiken, og der fikk Leif kallenavnet «Kongsberg-Myllaren» av noen sigdøler.

/Bjørn Laupsa-Borge

SLÅTTEOMTALE**01. Flesbergingen, springar etter Ole Nærleie**

Slåtten er kjent i Telemark under navnene *Lårdalsbryggja*, *Nisin* (i form etter Eilev Smedal) eller *Stygåru'en*. Stygåru er knyttet til en gård på Hovinheia i Telemark. Gården er sett i sammenheng med den gamle drifte- trafikken fra Vestlandet, best kjent langs Nordmannsslepa, men fedriftrafikken gikk også gjennom Hovin, og på Stygåru tok dem inn. Her ble det danset, har spillemannen Olav O. Flåto i Hovin fortalt. Slåtten har dette stevet:

*Jenta spurde mor si om ein liten ting,
om ho skulle sleppe Stygåru'en inn.*

*Utanfor dynni er det ein ring,
der kan han binde hesten sin,
og framfor sengi stend ein krakk,
der kan han leggje pipe og hatt.*

eller:

*Gjenta spurde mor si om ein liten ting:
«Hårre ska eg binde Stygaruden min?»
«Legg'n på ei fjøl so heve du han sjøl».*

Knut Lurås skal ha lært slåtten av Blinde-Knut, Knut Torgersen Laag (1772–1849), i Flesberg. Spelemannen Truls Ørpen (1880–1958) fra Krødsherad sa i en Folkemusikkhalvtime i radioen at slåtten var etter Gullek Spellemann (1807–1859) fra Flesberg. Hvor han hadde den opplysningen fra vites ikke.

02. Fjellmannjenta, gangar

Under en kappleik i Tinn spilte Leif blant anna gangaren *Fjellmannjenta* så bra at spelemannen Johannes Dahle kom med denne spontane bemerkningen: «Jøss! Hå e' 'tan fe spelemann? Ikkje eingong Einar Løndal hadde spølå den låtten bære».

Stevet til slåtten lyder slik:
*Fjellmannjenta uppunder li,
fjellmannjenta uppunder li,
dansar og drikk og akar på ski,
fjellmannjenta uppunder li.*

FOTO: BJØRN LAUFSABORGE (1995)

Einar Løndal (1914–2006), Tuddal. Løndalskarene har vært til stor inspirasjon for Leif.

«Den beste kritikken jeg fikk var på én av Tuddalskappleikene. To eldre karer kom bort til meg og sa at dette var som å høre gamle Svein Løndal (1864–1949)», minnes Leif.

Leif bruker ei av felene han har laget sjøl på dette opptaket.

15. Jørånnatten, springar komponert av Torkjell Haugerud

Torkjell Haugerud (1876–1954) fra Bø i Telemark var en allsidig spelemann som også kunne noter, og var en av de mest sentrale spelemenn i Telemark på første halvdel av 1900-tallet. Han har komponert mange slåtter, og denne er én av de mest kjente og brukte. Haugerud var også organist i hjembygda.

16. Vårlengt, gangar

Nok en slått i Løndalstradisjon.

17. Jårån Surtelia, springar

I Jondalen går slåtten under navnet *Jøran Klundelia*. I Hallingdal kalles slåtten *Kjødbal'n*.

18. Tovil Runningen, springar

En slått i Løndalstradisjon.

19. Tangeslått, springar

Eivind Spellemann i Flesberg brukte slåtten mye. Mesterdanseren Torstein Tangen ville ha denne slåtten når han var i riktig godlag til å danse, og da sa han til Eivind: «Kom med den du veit!»

20. Tukthusen, springar

Dette er også en slått i Løndalstradisjon.

21. Fjellbekken, springar

En slått i form etter Ole Nærleie. Den kom til Numedal gjennom spele-

FOTO: BJØRN LAUPSA-BØRGE

Leif spiller på sjøllaget hardingfele.

13. Skeimakeren, springar etter Ole Nærleie

Je har hørt atte du ske gifte deg,

å je har hørt håkke du ske ha.

Han Ola Skeimaker ske bli min mann,

han Kristian Feiar kan du få ha. (etter Ole Berget, Østre, Flesberg)

En gang på slutten av 1940-tallet, eller på begynnelsen av 1950-tallet, spilte Leif på kappleik i Rollag. *Skeimakeren* var én av slåttene han brukte. Flere kom bort til han etterpå. Det var lite å høre til den slåttene på denne tiden. «Ja, de' e' en vriukjelke å spella», sa Nærleie'n om slåttene.

14. Nisin, springar

På en kappleik i Tuddal satt spelemannen Eivind Mo (1904–1995) fra Seljord og hørte Leif spille denne springaren. Kommentaren var kort og konsis: «Nydelig spill», og at Leif var den hardingfeleutøveren som kom nærmest Eiliv Smedal (1889–1938) i spillestil.

03. Skuldalsbruri, gangar

«Ho vart truga til å taka ein sveinkall og var fælt i suti i brudlaupe. Tulla denne slåttene og kasta seg utyvi bergi i åi ved Skuldalen (Ho skulle heite Signe eller Tone).» (Knut Buen: *Som gofa spølå*)

04. Attpåbindingen, springar etter Ole Nærleie

Går også under navn som *Juvrunningen* (Nore og Rollag) og *Sandbekkens minne* (Flesberg). Slåttene er kjent både i Sigdal/Eggedal (*Juvrudningen*), Krødsherad (*Jokerudjenta*), Hallingdal (*Springar etter Toingen*) og Valdres (*Veksaren*).

05. Tannlausen, springar etter Jon Berget

Jon Berget (1900–1989), Kongsberg, opprinnelig fra Flesberg, sa det så sterkt når det gjaldt det å bli en god danser: «Første betingelsen for å bli danser er å skjønne fela».

Stevet til slåttene:

Eg, eg, eg e tannlaus eg,

Fjølaru'n ska smie tenner i meg.

Fjølard er en gård i Tessungdalen, Tinn i Telemark. Slåttene er knytt til en hending om en kar som klatret opp i en bjørkekruall, datt ned og slo ut tennene. Men han var ikke verre faren enn at han tullet på en springar, og navnet måtte da bli *Tannlausen*.

Olav Strømmen sen.,
Nore i Numedal.

FOTO: BJØRN LAUPSA-BØRGE (1997)

Under dette opptaket i Veggli i 1979 med NRK, spilte Leif uvunderlig godt. Even Tråen og Olav Strømmen sen. stod i gangen og lydde gjennom døra mens Sven Nyhus gjorde opptak. Olav gav seg helt over for spillet og sa: «Nei, me må ikkje vera misunnlege, me må berre vera glade me har han.»

06. Luråsen II, gangar

Slåttenavnet går tilbake til spelemannen og rosemaleren Knut Lurås fra Tinn (1782–1843). Et kjennetegn for Luråsslåttene er det melankolske preget. Et annet navn på slåtten er *Langedragen II*. Leif brukte slåtten en del på kappleiker.

Slåtten har vært i bruk i Numedal i lang tid. Steinar Gladheim (1883–1919) fra Veggli lærte bort slåtten til Steingrim Haukjem (1897–1968) i 1914.

07. Sindroen, gangar

Slåtten er i form etter Eilev Smedal.

08. Nordlendingen, springar

Nordlending ble brukt som navn på en person fra Vestlandet.

09. Rosa, lydarslått

En slått i Fykerud-/Løndalstradisjon. Leif vann kappleiken i Porsgrunn dette året med blant anna denne slåtten. Han fikk da et napp i pokalen for beste Fykerudspel, første napp i Telemark fylkes handelsstevnes pokal, første aksje i Porsgrunn kommunes pokal og første aksje i Guntor-pokalen for dåmrikt spel.

10. Anna Li, springar av Leif Aasane

På hjemturen fra Porsgrunns-kappleiken i 1968, der Leif hadde hørt Bjarne Øverbø kvede visa om Anna Li, fikk han inspirasjon til å lage en springar over denne visetonen.

«Spellar Leif my' nå?» kommenterte spelemannen Hauk Buen (f.1933) fra Jondalen på en kappleik i Porsgrunn da Leif brukte denne slåtten. Leif var riktig i godlag.

Gjermund Haugen på Notodden hjalp Leif med å få tak i den gode Olav Helland-fela, og Jon H. Tjønn (1899–1966) i Tuddal rigget den. Gjermund mente Leif måtte til Tuddal skulle han få fela god. Søstera til Jon, Birgit

Tjønn, var god til å spille, så det blei hun som godkjente rigginga han gjorde på felene som kom innom verkstedet. Jon og faren, Hans Johnsen Tjønn (1877–1962), var i en periode mellom de mest-produserende flelemakerne i landet.

11. Guro Lomodden, springar

Slåtten har navnet etter ei kvinne i Seljord som drev gjestgiveri. Hun skulle være glad i å danse og likte denne slåtten særskilt godt. Spelemannen Torleiv Lykkja fra Seljord mente det opprinnelige navnet på slåtten var Guroson. Kanskje det var etter Torbjørn Guroson fra Fjellstul i Hjartdal slåtten fikk navn? Denne kjempekaren som ingen tuktet, ble kalt Guroson. Han dro til Amerika med kone og fire unger, men lengtet hjem igjen til husmannsplassen i gamlelandet. «Eg vil heller sitje på Fjellstul med ein gong mat om dagen enn eg vil vere her i Amerika», skrev han i et brev hjem.

12. Numedølen/Finggubben, springar etter Ole Nærleie

Slåtten går også under navnet Finggubben i Flesberg og minner noe om springaren *Linkom-Sara* i Hallingdal. Helliik A. Juveli fortalte at Gunnulf Borgen (1881–1953) fra Bø i Telemark lærte slåtten av Gullik Sandbek fra Flesberg.

«Skjellerud'n (Gulbrand Skjellerud, 1818–1901) kom fra Nes i Hallingdal til Nore med slåtten. Så kom han utover her til Flesberg» (Niri Baklid, Flesberg).

Historien viser at noen slåtter blir mer brukt enn andre. Slik også med denne, ikke minst i forbindelse med dansekurs og kappleiker. Enden på visa blir ofte at spelemannen går lei slåtten og vil helst ikke bruke den på lange tider. I dag er den svært lite i bruk av spelemenn i Numedal og Kongsberg.